

*МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»*

Кафедра менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій

**ЗВІТ
З НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ**

Здобувача вищої освіти ОС «магістр»,
групи _____
спеціальності _____

ПІБ

Керівник к.е.н., доц. К. Є. Орлова
Національна шкала

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

м. Житомир – 2025 рік

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Обґрунтування актуальності теми дослідження «Механізм управління активами підприємства».....	4
Розділ 2. Список наукових джерел за обраною темою.....	7
Розділ 3. Підготовка тез доповіді за темою дослідження.....	15
Висновки.....	17
Додатки.....	18

ВСТУП

Науково-дослідна практика є невід'ємним компонентом підготовки сучасного фахівця у сфері управління. Під час науково-дослідної практики апробовуються здобуті під час навчання навички та знання щодо проведення наукових досліджень за обраною темою, виявлення проблемних питань, розробки прикладних рекомендацій щодо удосконалення у визначеній сфері. Проходження науково-дослідної практики сприяє розвитку аналітичних здібностей, ідентифікації ключових етапів подальших досліджень за темою магістерської роботи. Саме тому науково-дослідна практика відіграє важливу роль у подальшому проведенні дослідження під час написання магістерської кваліфікаційної роботи.

Метою науково-дослідної практики є визначення ключових засад та етапів дослідження за темою магістерської роботи. Досягнення поставленої мети передбачало вирішення наступних **завдань**:

- обґрунтувати актуальність обраної теми дослідження та визначити його завдання;
- сформулювати орієнтований перелік наукових джерел за обраною темою дослідження;
- підготувати наукову публікацію за обраною темою дослідження.

Об'єктом дослідження науково-дослідної практики є процес управління активами підприємства. **Предметом** – теоретико-методичні засади управління активами підприємства.

Структура та обсяг звіту. Звіт складається з вступу, трьох розділів та висновків. Основний зміст викладно на 17 сторінках. Звіт містить 1 додаток.

РОЗДІЛ 1

ОБҐРУНТУВАННЯ АКТУАЛЬНОСТІ ТЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ «МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА»

Актуальність теми дослідження. Сучасні умови господарювання вітчизняних підприємств характеризуються вагомим загостренням кризових тенденцій, зростанням рівня конкуренції та інтенсивності конкурентної боротьби, високим рівнем нестабільності та непрогнозованості зовнішнього середовища. За таких умов одним з ключових завдань менеджменту підприємства постає забезпечення стійкості функціонування та розвитку суб'єкта господарювання, що, у свою чергу, передбачає формування та утримання конкурентних переваг. Однією з ключових конкурентних переваг є ресурсне забезпечення діяльності підприємства, яке включає різні види ресурсів, необхідних для його функціонування. До таких ресурсів, що визначають можливості діяльності і розвитку підприємства, відносяться його активи.

Активи – це майно підприємства в його матеріальній і нематеріальній формах, придбане за рахунок власних або залучених ресурсів, що перебуває у розпорядженні підприємства та призначене для використання у фінансово-господарській діяльності з метою отримання прибутку. Від рівня раціональності та ефективності управління активами підприємства суттєво залежать результати його діяльності, фінансові та нефінансові показники функціонування. З огляду на зазначене, формування ефективного механізму управління активами набуває особливого значення у контексті необхідності забезпечення стійкості функціонування та ефективності діяльності будь-якого підприємства.

Важливість питань, пов'язаних із забезпеченням ефективності управління активами підприємства, визначила вагомий науковий інтерес до даної тематики. Зокрема, особливості формування та використання активів підприємства становили інтерес у сфері наукових досліджень таких вчених як: О. С. Брагіна, В. М. Вареник, Л. Вдовенко, В. Ю. Дорош, О. М. Дячинська, А. В. Дячинський, І. М. Камінська, Р. С. Квасницька, А. Ю. Ковальчук, Н. О. Ковальчук,

Н. В. Кравець, І. І. Крилова, О. В. Мірошніченко, Є. О. Нагорний, Т. О. Олійник, І. В. Причепа, С. М. Сердечна, Н. В. Смирнова, Ю. Шушкова, О. В. Ярмач та ін. Відмічаючи вагомий внесок вищенаведених та інших науковців у розробку питань, пов'язаних із забезпеченням ефективного управління активами, маємо, водночас, зауважити, що низка аспектів залишаються недостатньою мірою висвітленими, а отже, дискусійними. Зокрема, це стосується галузевих особливостей управління активами підприємств, забезпечення ефективності механізму управління активами в кризових умовах. Зазначене обумовило вибір теми, постановку мети та завдань магістерської кваліфікаційної роботи. Обрана тема повністю відповідає проблемам напряму підготовки за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Мета магістерської кваліфікаційної роботи полягає в узагальненні теоретичних засад функціонування механізму управління активами підприємства та розробці прикладних рекомендацій щодо удосконалення у визначеній сфері.

Поставлена мета обумовила вирішення наступних **завдань**:

- дослідити економічний зміст та класифікація активів підприємства;
- визначити механізм управління активами підприємства;
- проаналізувати методичні засади оцінки ефективності управління активами підприємства;
- охарактеризувати нормативно-правове забезпечення відносин у сфері управління активами підприємства;
- провести організаційно-управлінський аналіз підприємства;
- здійснити діагностику фінансово-економічного стану підприємства;
- проаналізувати механізм управління активами підприємства;
- запропонувати напрями удосконалення системи управління діяльністю підприємства;
- визначити організаційно-економічні засади удосконалення механізму управління активами підприємства;
- оцінити ефективність запропонованих заходів.

Об'єктом дослідження є процес управління активами підприємства.
Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних засад і практичних рекомендацій щодо удосконалення механізму управління активами підприємства.

План магістерської роботи

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи формування механізму управління активами підприємства

1.1. Економічний зміст та класифікація активів підприємства

1.2. Механізм управління активами підприємства

1.3. Методичні засади оцінки ефективності управління активами підприємства

1.4. Нормативно-правове забезпечення відносин у сфері управління активами підприємства

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. Аналітична оцінка економічного стану та механізм управління активами підприємства

2.1. Організаційно-управлінський аналіз підприємства

2.2. Діагностика фінансово-економічного стану підприємства

2.3. Аналіз механізму управління активами підприємства

Висновки до розділу 2

РОЗДІЛ 3. Напрями удосконалення механізму управління активами підприємства

3.1. Напрями удосконалення системи управління діяльністю підприємства

3.2. Організаційно-економічні засади удосконалення механізму управління активами підприємства

3.3. Оцінка ефективності запропонованих заходів

Висновки до розділу 3

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

РОЗДІЛ 2

СПИСОК НАУКОВИХ ДЖЕРЕЛ ЗА ОБРАНОЮ ТЕМОЮ

1. Болгар Т. М., Кальченко А. О. Шляхи підвищення ефективності управління активами підприємства. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 14. С. 765-771.
2. Брагіна О.С., Романовський В. О. Аналіз стану активів підприємства. *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. 2021. № 5 (57). С. 13-22.
3. Бровко Л. І., Юрченко А. А., Королькова Т. В. Оптимізація оборотних активів та їх вплив на діяльність підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 2. С. 16-22.
4. Бурдонос Л., Виноградня В. Управління активами підприємства в сучасних умовах. *Scientific Collection «InterConf»*. 2023. № 160. С. 37–43. URL: <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/3938>.
5. Вареник В. М., Євтушенко Я. С. Діагностичний аналіз ефективності управління активами підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Вип. 1(12). С. 117-122.
6. Василішин С. І. Обліково-аналітичне забезпечення управління активами в системі економічної безпеки підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Вип. 26. С. 34-39.
7. Вдовенко Л. Ефективність управління активами – основа зростання фінансового потенціалу підприємств аграрного сектора економіки. *Економіка та суспільство*. 2022. № 37. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-26>.
8. Возняк Г. В. Підприємницькі активи територіальних громад: теоретико-концептуальні аспекти управління. *Регіональна економіка*. 2022. № 1. С. 5-13.
9. Гаватюк Л. С., Пілат А. К. Удосконалення механізму управління оборотними активами як умова ефективного функціонування підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 1. С. 189-194.

10. Ганін В., Філатова М. Контроль та аналіз оборотних активів підприємства та шляхи їх удосконалення. *Молодий вчений*. 2019. № 11 (75). С. 119-123. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-11-75-27>.

11. Господарський кодекс України: Кодекс № 436-IV від 16.01.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

12. Денисенко М.П., Колос І.В. Інформаційне забезпечення ефективного управління підприємством. *Економіка та держава*. 2021. № 7. С. 19-24.

13. Добрава Н. В., Осипова М. М. Основи бізнесу: навч. посіб. Одеса: Бондаренко М. О., 2018. 305 с.

14. Довгань П. О. Основи класифікації необоротних активів та підходи до їх удосконалення. *Агросвіт*. 2021. № 11. С. 73–81. URL: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3447&i=8>.

15. Дудчик О. Ю., Сальникова Т. В. Сучасний стан та особливості відтворення необоротних активів підприємств України. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2020. №4 (70). С. 79-83.

16. Дячинська О. М., Дячинський А. В. Управління активами підприємства. *Slovak International Scientific Journal*. 2020. Vol. 40. Pp. 12-16. URL: <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/24813.pdf>.

17. Замазій О. Актуальність використання АВС-аналізу запасів в управлінні прибутковістю підприємства з метою оптимізації оборотного капіталу. *Економічний аналіз*. 2022. Том 32, № 4. С. 178-185. URL: <https://doi.org/10.35774/econa2022.04.178>.

18. Інфляційний звіт Національного банку України, липень 2023 р. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/inflyatsiya-i-dali-spovilnyuvatimetsya-a-ekonomika-vidnovlyuvatimetsya--inflyatsiyuiy-zvit-nbu>.

19. Камінська І. М., Дорош В. Ю., Ковальчук А. Ю. Активи підприємства: морфологічний аналіз категорії, склад та класифікація. *Економічний форум*. 2019. № 1(3). С. 136-143. URL: <https://doi.org/10.36910/6765-2308-8559-2019-3-20>.

20. Камінська І. М., Дорош В. Ю., Ковальчук А. Ю. Методичні підходи до оцінки ефективності формування та використання активів підприємства.

Економічний форум. 2019. № 1(4). С. 188-199. URL: <https://doi.org/10.36910/6765-2308-8559-2019-4-30>.

21. Канцедал Н. Ю., Клімович І. М., Ганін В. І. Окремі питання управління оборотними активами підприємства. *Економіка та держава*. 2019. № 11. С. 103–107. URL: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4448&i=20>.

22. Квасницька Р. С., Морозовський Я. Е. Аналіз підходів (стратегій) фінансування активів підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. 18. С. 241-249.

23. Ковальчук Н. О. Узагальнення та систематизація наукових підходів до визначення поняття «активи». *Вісник Чернівецького торгово-економічного інституту*. 2011. Вип. 3. С. 34-40.

24. Козаченко Г. В., Пономарьов В. П., Ляшенко О. М. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: монографія. К.: Лібра, 2016. 280 с.

25. Колодізєв О., Азізова К. Управління оборотними активами промислових підприємств: сучасні підходи. *Економіка та суспільство*. 2021. № 23. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-23-27>.

26. Косова Т. Д., Сухарев П. М., Ващенко Л. О. Організація і методика економічного аналізу: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2012. 528 с.

27. Костенко А. Шляхи удосконалення механізму управління оборотним капіталом підприємств України. *Науковий вісник ОНЕУ*. 2017. № 4(246). С. 46-57.

28. Коюда В.О., Пасько М.І. Бізнес-процеси сучасного промислового підприємства. *Бізнес Інформ*. 2018. № 1. С. 302–311.

29. Кравченко О. А. Удосконалення класифікації стратегій управління поточними активами підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2019. № 35. С. 73-79.

30. Краєвська А., Безсмертна О., Шварц І. Логістичні моделі оптимізації процесу забезпечення підприємства матеріальними ресурсами. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 4. С. 22–29. URL: <https://doi.org/10.31649/ins.2022.4.22.29>.

31. Крилова І. І. Підвищення ефективності управління активами підприємств сфери водопостачання та водовідведення як фактор сталого розвитку підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 15. С. 113–120.

32. Кулик В. А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку: монографія. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2014. 373 с.

33. Купріна Н. М., Ступницька Т. М., Величко О. М. Особливості фінансового аналізу найбільш важливих груп активів в системі управління діяльністю підприємства. *Економіка харчової промисловості*. 2022. Том 14, Вип. 2. С. 58-67.

34. Лотюк М. В. Управління активами підприємства. *Економічні студії*. 2017. № 1(14). С. 62-66.

35. Макаренко Н. Оптимізація процесів управління запасами на підприємствах аграрної сфери. *Bulletin of Sumy National Agrarian University*. 2020. Вип. 4 (86). С. 43-48. URL: <http://www.snaujournal.com.ua/index.php/journal/article/view/177>.

36. Орлова К. Є. Управління бізнесом: підручник. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2019. 319 с.

37. Перебийніс В. І., Дроботя Я. А. Логістичне управління запасами на підприємствах: монографія. Полтава: ПУЕТ, 2012. 279 с.

38. Перезозова І., Павлова Г. Управління оборотними активами підприємства та їх видами. *Економіка та суспільство*. 2021. № 26. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-26-12>.

39. Петрашевська А. Д., Колонтай С. М., Кульбаба В. В. Характеристика видів лізингу, їх переваги та недоліки. *Вісник ХНТУ*. 2023. № 2(85). С. 221-227. URL: https://journals.kntu.kherson.ua/index.php/visnyk_kntu/article/view/270/261.

РОЗДІЛ 3

ПІДГОТОВКА ТЕЗ ДОПОВІДІ ЗА ТЕМОЮ ДОСЛІДЖЕННЯ

Удосконалення системи менеджменту підприємства в сучасних умовах

Сучасні реалії господарювання вітчизняних підприємств характеризуються значною кількістю викликів та кризових тенденцій, що ускладнює всі управлінські бізнес-процеси та вимагає трансформації підходів до управління, удосконалення існуючих методів та інструментів менеджменту. Зростання невизначеності ситуації, фізичні загрози, порушення існуючих логістичних зв'язків, вимушена релокація суб'єктів господарювання, зниження платоспроможного попиту – це лише незначна частина кризових факторів діяльності підприємств, пов'язаних із повномасштабною війною на території України. Необхідність забезпечення виживання суб'єктів господарювання визначає актуальність питань, пов'язаних із удосконаленням системи менеджменту підприємства.

Система менеджменту підприємства – це сукупність, в першу чергу, керуючої (суб'єкта управління) та керованої (об'єкта управління) підсистем. Водночас, систему менеджменту підприємства доцільно також трактувати як сукупність мети, завдань, принципів, функцій, методів та інструментів управління. Отже, вважаємо за доцільне розглянути напрями удосконалення системи менеджменту підприємства.

Одним з елементів системи менеджменту, що зазнає першочергового впливу, є програмно-цільовий компонент, тобто мета та завдання. У сучасних умовах на перший план виходять завдання, пов'язані із забезпеченням виживання суб'єктів господарювання та запобігання банкрутству. Таким чином, здійснюється перегляд завдань, що висуваються перед системою менеджменту задля забезпечення їх відповідності вимогам та умовам зовнішнього середовища.

Вагомим трансформацій також потребують такі компоненти системи менеджменту як методи та інструменти. Основний наголос при формуванні інструментарію менеджменту має здійснюватися на гнучкості та адаптивності використовуваних інструментів з метою забезпечення своєчасного та оперативного реагування на зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі. Крім того, значний рівень діджиталізації соціально-економічних відносин визначає важливість використання цифрових інструментів в управлінні діяльністю підприємства. Спектр використання цифрових інструментів є доволі широким: починаючи від інформаційних систем обліку та аналізу та завершуючи сучасними ERP та CRM-системами. Конкретний набір цифрових рішень, що можуть використовуватися у діяльності підприємства, залежить від багатьох чинників, таких як: розмір та вид економічної діяльності підприємства, тип та рівень кваліфікації керівництва, особливості бізнес-моделі та бізнес-процесів суб'єкта господарювання. Водночас, варто зауважити, що використання цифрових інструментів дозволяє реалізувати ряд переваг, зокрема: знизити непродуктивні витрати, підвищити рівень оперативності обробки інформації та прийняття управлінських рішень, підвищити якість та обґрунтованість управлінських рішень, удосконалити процес формування клієнтського капіталу підприємства.

Важливим напрямом удосконалення системи менеджменту підприємства є оптимізація формування та використання трудового потенціалу. На сьогодні персонал підприємства виступає одним з найбільш важливих чинників формування конкурентоспроможності суб'єкта господарювання, забезпечення стійкості його функціонування та розвитку. Забезпечення ефективної системи відбору та набору персоналу, його адаптації, підвищення кваліфікації та оптимального завантаження з позиції виробничо-господарських завдань є важливою запорукою формування ефективності діяльності підприємства. Не менш важливим напрямом удосконалення у сфері управління персоналом є формування психологічного клімату у колективі. Сьогодні характеризується значною кількістю викликів як для суб'єктів господарювання, так і для окремих людей, що впливає на їх морально-психологічний стан. У свою чергу, морально-психологічний стан здійснює вагомий вплив на продуктивність та ефективність роботи персоналу. Таким чином, формування сприятливого психологічного клімату надасть змогу працівникам уникнути надмірного стресу та забезпечити ефективність їх діяльності.

Ресурсозбереження та забезпечення раціонального ресурсокористування займають важливе місце у системі заходів щодо удосконалення управління діяльністю підприємства. За умов вагомих кризових тенденцій економія та раціональне споживання ресурсів спроможні сформувати резерви підвищення ефективності функціонування підприємства.

Варто зауважити, що удосконалення системи менеджменту є комплексним і складним процесом, що має відповідати викликам сьогодення та охоплювати усі функціональні сфери управління. Водночас, реалізація такого завдання сприяє забезпеченню не лише виживання підприємства, а й підвищення ефективності його діяльності, зростання рівня стратегічної стійкості, зміцнення ринкової позиції у конкурентній боротьбі.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження було визначено наступне.

Актуальність теми дослідження визначена тим, що забезпечення стійкості та конкурентоспроможності функціонування вітчизняних підприємств передбачає формування відповідних ресурсів, що представляють собою одну з важливих конкурентних переваг суб'єктів господарювання. Наявність ресурсів та доступ до їх додаткового залучення значною мірою визначають перспективи підприємства на ринку. Одним з ключових видів ресурсів підприємства є його активи, що визначає важливість питань, пов'язаних із забезпеченням ефективного управління активами суб'єкта господарювання.

Особливості формування та використання активів підприємства становили інтерес у сфері наукових досліджень таких вчених як: О. С. Брагіна, В. М. Вареник, Л. Вдовенко, В. Ю. Дорош, О. М. Дячинська, А. В. Дячинський, І. М. Камінська, Р. С. Квасницька, А. Ю. Ковальчук, Н. О. Ковальчук, Н. В. Кравець, І. І. Крилова, О. В. Мірошніченко, Є. О. Нагорний, Т. О. Олійник, І. В. Причепя, С. М. Сердечна, Н. В. Смирнова, Ю. Шушкова, О. В. Ярмач та ін. Відмічаючи вагомий внесок вищенаведених та інших науковців у розробку питань, пов'язаних із забезпеченням ефективного управління активами, маємо, водночас, зауважити, що низка аспектів залишаються недостатньою мірою висвітленими, а отже, дискусійними. Зокрема, це стосується галузевих особливостей управління активами підприємств, забезпечення ефективності механізму управління активами в кризових умовах.

Підготовка наукової публікації є важливим етапом наукового дослідження з огляду на необхідність апробації та оприлюднення одержаних результатів.

ДОДАТКИ

Додаток А

Зав. кафедри менеджменту, бізнесу
та маркетингових технологій
д.е.н., проф. Тетяні ОСТАПЧУК
студента гр. _____
ПІБ

Заява

Прошу затвердити тему магістерської кваліфікаційної роботи «Механізм управління активами підприємства». Керівником роботи прошу призначити к.е.н., доц. І. М. Царук.

15.01.2025

Підпис